

ATMINTINĖ KAIP SUDERINTI VIEŠUOSIUS IR PRIVAČIUS INTERESUS

PRIVAČIU INTERESU DEKLARACIJŲ PATEIKIMO TIKSLAS

Privačių interesų deklaravimo tikslas – ginti visuomenės interesą, užkirsti kelią piktnaudžiavimui tarnyba. Taip pat tai įrankis, apsaugantis deklaruojančių asmenų bei įstaigų reputaciją. Todėl privalome į privačių interesų deklaravimą žiūrėti ypač atsakingai, o kilus neaiškumams, nedelsiant konsultuotis su atsakingu asmeniu už privačių interesų deklaravimą ar Vyriausiąją tarnybinės etikos komisija.

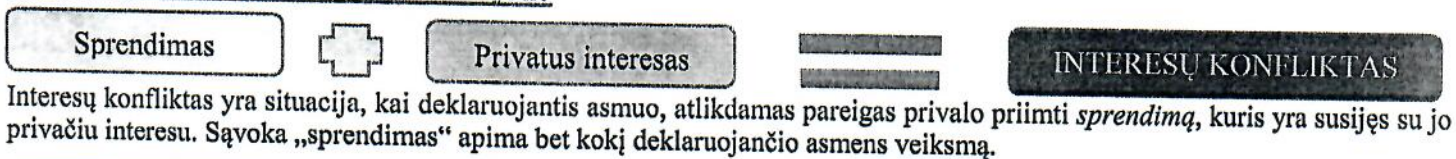
KAS TURI PATEIKTI PRIVAČIU INTERESU DEKLARACIJĄ, IR KOKIAIS TERMINAIS JI TEIKIAMA?

➤ Prievolė teikti privačių interesų deklaraciją nustatyta: Valstybės kontrolės įstatymo 31 str., Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo (toliau – VPIDĮ) 3 str. 2 d. ir Valstybės ir tarnybos įstatymo 16 str. 1 d. 5 p.

➤ Valstybės tarnautojai, viešųjų pirkimų iniciatoriai ir organizatoriai, viešųjų pirkimų komisijos nariai ar viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujantys ekspertai bei pretendentai dirbti valstybinėje tarnyboje privalo pateikti privačių interesų deklaracijas ir pasikeitus aplinkybėms jas atnaujinti.

➤ Tėvystės / motinystės atostogų metu privačių interesų *deklaruoti nereikia*. Asmuo deklaraciją privalo pateikti iš karto grįžęs po atostogų.

INTERESU KONFLIKTAS. Kas tai yra?

Interesų konfliktas yra situacija, kai deklaruojantis asmuo, atlikdamas pareigas privalo priimti *sprendimą*, kuris yra susijęs su juo privačiu interesu. Sąvoka „sprendimas“ apima bet kokį deklaruojančio asmens veiksmą.

Jeigu eidamas tarnybines pareigas deklaruojantis asmuo patenka į interesų konflikto situaciją ir nenusišalina jis pažeidžia prievolę vengti interesų konflikto ir pareigą nusišalinti. Deklaruojantis asmuo, atlikdamas pareigą nusišalinti, privalo aktyviais bei aiškiai išreikštais veiksmais nusišalinti nuo dalyvavimo rengiant ar priimant sprendimą (sprendžiant kitą klausimą ar vykdant valstybinio audito procedūras), kuris sukelia interesų konfliktą (palikti posėdžių salę, kabinetą, kurioje sprendžiamas interesų konfliktą keliantis klausimas arba informuoti tiesioginį vadovą).

! Įpareigojimas deklaruojantiems asmenims vengti interesų konflikto yra **formalus**, todėl šio imperatyvo pažeidimas nėra **nustatinėjamas remiantis padariniais**, – būta/siekta atitinkamais veiksmais gauti konkrečios asmeninės naudos ar ne. Nesvarbu, ar deklaruojantis asmuo, veikdamas interesų konflikto situacijoje, tinkamai sprendė su privačiu interesu susijusią situaciją – ar laikėsi teisės aktais nustatytų procedūrų, ar jų nepaisė, ar iš to gavo kokios nors naudos ar jos negavo.

INTERESU KONFLIKTAS. Kaip jį atpažinti?

Į interesų konfliktą patenkama, kai vykdant pareigas sprendžiami klausimai susiję su:

- nuosavu ar artimų asmenų verslu;
- profesine veikla: darbu kitose įmonėse, įstaigose, individualiu užimtumu ir pan.;
- naryste, ryšiais ir pareigomis įmonėse, įstaigose organizacijose ar fonduose;
- finansiniais ar moraliniais įsipareigojimais (skola) kitiems asmenims, kitais civiliniais santykiais;
- iš kitų asmenų gautomis (jiems suteiktomis) dovanomis ir paslaugomis;
- artimų ir kitų Jums svarbių asmenų darbu toje pačioje institucijoje.

KAS YRA ARTIMI ASMENYS?

Artimi asmenys – deklaruojančio asmens sutuoktinis, sugyventinis, partneris, kai partnerystė įregistruota įstatymų nustatyta tvarka (toliau – partneris), taip pat jų ir deklaruojančio asmens tėvai (tėviai), vaikai (įvaikiai), broliai (įbroliai), seserys (įseserės), seneliai, vaikaičiai ir jų sutuoktiniai, sugyventiniai ar partneriai.

KAIP VALDYTI INTERESU KONFLIKTĄ?

Turėtų būti taikoma viena iš šių priemonių (*sąrašas pavyzdinis*):

- privataus intereso atsisakymas arba likvidavimas;
- nusišalinimas nuo klausimo sprendimo;
- priėjimo prie atitinkamos informacijos apribojimas;
- pavedimas atlikti funkcijas, nekeliančias interesų konflikto;
- tarnybinių pareigų ir atsakomybių pertvarkymas;
- visiškas atsisakymas atlikti pareigas, susijusias su privačiais interesais;
- atsistatydinimas (atleidimas) iš valstybinės tarnybos.

KOKIOS YRA PRIVAČIU INTERESU DEKLARAVIMO IR IŠKILUS KONFLIKTUI NUSIŠALINIMO NUO SPRENDIMU PRIĖMIMO PROCEDŪROS?

Darbuotojai, teikdami privačių interesų deklaracijas, turi laikytis teisės aktų ir VK nustatytos tvarkos:	Darbuotojo tiesioginis vadovas:
<ul style="list-style-type: none"> ➤ pareigybių, kurias einantis asmenys privalo deklaruoti privačius interesus, <u>saraše</u> nurodytas pareigybes einantys darbuotojai; ➤ VK viešųjų pirkimų komisijos nariai, pirkimų organizatoriai atliekantys mažos vertės pirkimus ar viešųjų pirkimų procedūrose dalyvaujantys ekspertai; ➤ darbuotojai, kuriems reikalinga išankstinė rekomendacija dėl nusišalinimo, deklaruavę privačius interesus apie deklaravimo faktą elektroniniu paštu turi informuoti savo tiesioginį vadovą ir deklaravimą administruojantį asmenį; ➤ darbuotojai privalo nedelsiant informuoti tiesioginį vadovą apie jų veiklos metu galimą kilti interesų konfliktą ir, atsižvelgiant į gautas išankstines rekomendacijas dėl nusišalinimo, nusišalinti nuo sprendimų rengimo, svarstymo ar priėmimo procedūros raštu; ➤ išnykus aplinkybėms, dėl kurių pateiktos išankstinės rekomendacijos, nedelsiant atitinkamai patikslinti deklaraciją ir raštu informuoti tiesioginį vadovą bei deklaravimą administruojantį asmenį. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ susipažįsta su pavaldžių darbuotojų privačių interesų deklaracijose pateiktais duomenimis; ➤ nustatęs galimą interesų konfliktą ar gavęs darbuotojo prašymą parengia išankstines rekomendacijas, dėl priemonių, kurių asmuo turi imtis, kad savo tarnybinėje veikloje išvengtų viešųjų ir privačių interesų konflikto; ➤ atsižvelgdamas į privačių interesų pateiktus duomenis, neskiria pavaldiems darbuotojams užduočių, galinčių sukelti interesų konfliktą; ➤ užtikrina, kad nusišalinimą nuo interesų konfliktą sukeliančių klausimų sprendimo pavaldūs darbuotojai įformintų raštu.

NUSIŠALINIMAS

Deklaruojančiam asmeniui **draudžiama** dalyvauti visose sprendimo rengimo, svarstymo ir priėmimo etapuose arba kitaip paveikti sprendimus, dėl kurių gali kilti viešųjų ir privačių interesų konfliktas.

Nusišalinimo tvarka:

- apie galimą interesų konfliktą **informuoti** tiesioginį vadovą ir kitus sprendimo rengimo, svarstymo, priėmimo ar kito klausimo sprendimo procedūroje dalyvaujančius asmenis;
- **nedalyvauti** rengiant, svarstant ar priimant sprendimą (ar sprendžiant kitą klausimą), kuris sukelia interesų konfliktą.
- **deklaruoti** interesų konfliktą keliančias aplinkybes privačių interesų deklaracijose.

! VPIDĮ 3 straipsnio 1 dalies 2 punktą numato deklaruojantiems asmenims pareigą teisės aktų nustatyta tvarka ir priemonėmis vengti interesų konflikto ir elgtis taip, kad nekiltų abejonių, jog toks konfliktas yra.

Nauja! PRIEVOLĖ INFORMUOTI APIE PRIIMTĄ PASIŪLYMĄ

VPIDĮ 14 straipsnyje nustatyta, kad **asmuo**, dirbantis valstybinėje tarnyboje:

- **PRIVALO NEDELSDAMAS RAŠTU INFORMUOTI** savo institucijos ar tiesioginį vadovą apie tai, **KAD JIS PRIĖMĖ SIŪLYMĄ PEREITI Į KITĄ DARBĄ**;
- valstybės kontrolierius ar tiesioginis vadovas, nustatęs, kad auditorius atlieka valstybinį auditą ar tarnybines užduotis susijusias su būsimuoju darbdaviu, turi nedelsdamas imtis priemonių, kad būtų pašalinta intereso konflikto grėsmė (įskaitant ir tokio konflikto regimybę).

Tai reiškia, kad vadovas nedelsdamas turi inicijuoti auditoriaus nušalinimą nuo interesų konfliktą sukeliančių klausimų sprendimo procedūrų.

Be to auditorius atlikdamas valstybinį auditą ar tarnybines funkcijas turi laikytis nustatytų tarnybinės etikos (elgesio) standartų t. y. įgyvendinant priimamus sprendimus vadovautis nešališkumo, skaidrumo ir viešumo principais.

Atsakingas asmuo už darbuotojų privačių interesų deklaravimo administravimą:

Viktorija Pantelejeva, tel.: +370 386 44740, el. p. viktorija.pantelejeva@visagineligonine.lt